

ประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล จากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต

นิตยา กออิสรานูภาพ, พย.ม.*^a, วรวิษา สำราญเนตร, พย.ม.*, วรรณธรร โปธารินทร์, พย.ม.*

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ผู้ให้ข้อมูล คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 16 ราย คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2565 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและบันทึกเทป วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤตแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะของพยาบาลหอผู้ป่วยวิกฤต ได้แก่ สมรรถนะด้านการประเมินผู้ป่วย สมรรถนะการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีในการดูแลผู้ป่วย และสมรรถนะการดูแลผู้ป่วยและครอบครัวแบบองค์รวม และ 2) ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการฝึกปฏิบัติงานการปรับตัว สภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย การปฏิบัติงานล่าช้า ความไม่มั่นใจในการปฏิบัติงาน และการทำหัตถการต่างๆ ในหอผู้ป่วยวิกฤต ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงประสบการณ์การเรียนรู้และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นของนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงานและใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนต่อไป

คำสำคัญ : ประสบการณ์การเรียนรู้; การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต; นักศึกษาพยาบาล

* อาจารย์, วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

^a Corresponding author : นิตยา กออิสรานูภาพ Email : nittaya@smnc.ac.th

รับบทความ: 2 ก.พ. 66; รับบทความแก้ไข: 18 มี.ค. 66; ตอปรับตีพิมพ์: 18 มี.ค. 66; ตีพิมพ์ออนไลน์ 10 เม.ย. 66

Learning Experiences of Nursing Students in an Intensive Care Practicum

Nittaya Kor-issaranuphab, M.N.S.^{*a}, Wanwisa Samrannet M.N.S.^{*},
Warantron Potarin M.N.S.^{*}

Abstract

This qualitative study aimed to describe the learning experiences of nursing students undertaking an intensive care practicum. The participants were 16 third-year nursing students recruited with purposive sample technique. The data were collected through in-depth interviews using a tape recorder between August and October, 2022 and analyzed using content analysis method.

The results showed that the experiences of the nursing students were obtained during practice in an intensive care unit can be categorized into 2 aspects: 1) competencies of intensive care nursing including nursing assessments, advanced medical usages, and holistic care for patients and families and 2) obstacles during nursing practicum including adaptations to unfamiliar environments, delayed performance, uncertainty in performance, and various procedures in the intensive care unit. The findings revealed the learning experiences and obstacles that occurred in the practicum, and can be used for learning plan and management in order to improve the quality of learning in nursing students.

Keywords : Learning experiences; Intensive care; Nursing students

* Lecturer, Srimahasarakham Nursing College, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute

^a Corresponding author : Nittaya Kor-issaranuphab Email : nittaya@smnc.ac.th

Received: Feb. 2, 23; Revised: Mar. 18, 23; Accepted: Mar. 18, 23; Published Online: Apr. 10, 23

บทนำ

ภาวะเจ็บป่วยวิกฤต เป็นปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการเสื่อมหน้าที่ของอวัยวะที่สำคัญของร่างกาย มีผลทำให้เกิดความเจ็บป่วยรุนแรง⁽¹⁾ ภาวะเจ็บป่วยวิกฤตมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น เกิดจากข้อจำกัดของระบบการทำงาน ระบบการประสานงาน ระบบบริหารจัดการในองค์กรบริการสุขภาพ ข้อจำกัดขององค์ความรู้ทางการแพทย์ รวมทั้งความเร่งด่วนต่างๆ ที่จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเพราะผู้ป่วยมีอาการเปลี่ยนแปลงทรุดลงรุนแรงจากพยาธิสภาพของผู้ป่วย ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา จำเป็นต้องได้รับการรักษาโดยทีมการรักษาที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัยเพื่อให้รอดชีวิตและไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการรักษา^(2,3) ภาวะเจ็บป่วยวิกฤตเป็นการเจ็บป่วยที่คุกคามชีวิตของผู้ป่วย ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องทันเวลาจากทีมสุขภาพ ผู้ดูแลต้องมีทักษะและความรู้ในการให้การดูแลที่ถูกต้องและรวดเร็ว หากได้รับการดูแลที่ล่าช้าอาจส่งผลต่อผู้ป่วย อาจเกิดภาวะแทรกซ้อน เกิดความพิการและเสียชีวิตได้⁽¹⁾ พยาบาลเป็นทีมสุขภาพที่มีบทบาทสำคัญในการให้การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ต้องมีทักษะและความสามารถในการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในหอผู้ป่วย รวมถึงแผนการรักษาที่ซับซ้อนมากขึ้น จะต้องดูแลผู้ป่วยเป็นองค์รวมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ไม่เพียงแต่การดูแลผู้ป่วย พยาบาลยังมีบทบาทในการดูแลให้ข้อมูลครอบครัวและญาติของผู้ป่วยในภาวะวิกฤตด้วย⁽²⁾

แนวโน้มประชากรโลกในปัจจุบัน พบว่า มีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น มีปัญหาโรคเรื้อรังที่ซับซ้อนและเมื่อมีการเจ็บป่วยเฉียบพลัน ส่งผลทำให้อาการของโรครุนแรงมากขึ้น จึงพบว่ามีผู้ป่วยวิกฤตเพิ่มมากขึ้น พบอาการกำเริบของโรค อาการและอาการแสดงที่รุนแรงจนถึงภาวะวิกฤต ทำให้พบผู้ป่วยที่มีภาวะวิกฤตในหอผู้ป่วยมากขึ้น⁽²⁾ ในขณะที่ผู้ป่วยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแต่จำนวนพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขามีจำนวนไม่เพียงพอ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ได้จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ในรายวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 และมีการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการให้การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ซึ่งจะพบผู้ป่วยได้ในทุกๆ หอผู้ป่วยเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลจะมีความเข้าใจถึงผลของการเจ็บป่วยในภาวะวิกฤต ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ผู้ป่วยจึงต้องได้รับการดูแลครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน⁽⁴⁾ และสามารถให้การพยาบาลได้อย่างทันท่วงทีเมื่อผู้ป่วยมีอาการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นนักศึกษาพยาบาลจึงมีความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมระหว่างการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

การจัดการศึกษาทางพยาบาลศาสตร์เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตพยาบาลที่มีความสามารถทั้งในด้านวิชาการและมีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในศาสตร์สาขานี้เป็นอย่างดี เพื่อความปลอดภัยและความมั่นใจของผู้รับบริการพร้อมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพในการปฏิบัติการพยาบาล การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยในภาคปฏิบัติซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจของการศึกษาพยาบาลมุ่งเน้นให้นักศึกษานำความรู้ความเข้าใจ

และประสบการณ์ที่ได้จากชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง มีอาจารย์พยาบาลผู้สอนภาคปฏิบัติติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งภาระหน้าที่ที่สำคัญคือ การพัฒนาระบบการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อมุ่งหวังให้นักศึกษาเป็นผู้มีวิจักษณ์ญาณ คิดเป็นระบบแก้ปัญหาได้ มีทักษะและความสามารถทางการปฏิบัติการพยาบาล มีการส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากการฝึกปฏิบัติงานรวมทั้งการเผชิญสถานการณ์และแก้ไขปัญหา โดยการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง⁽⁵⁾ อาจารย์พยาบาลผู้สอนภาคปฏิบัติต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาฝึกทักษะการประยุกต์ความรู้ทางวิชาการวิชาชีพและสาระจากข้อมูลที่ได้ศึกษาสภาพจริงมาใช้จริงในการปฏิบัติการพยาบาล โดยให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยในการวางแผนการพยาบาล แก้ไขปัญหาสุขภาพให้ครอบคลุมตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยให้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้ป่วย⁽⁶⁾

จากผลการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 ปีการศึกษา 2563 พบว่านักศึกษาเกิดความเครียดและความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงาน เนื่องจากหอผู้ป่วยวิกฤตมีผู้ป่วยที่มีอาการซับซ้อนรุนแรงและไม่คุ้นเคยกับอุปกรณ์ต่างๆ และสภาพหอผู้ป่วยที่แตกต่างจากหอผู้ป่วยทั่วไป ส่งผลให้นักศึกษาขาดความมั่นใจในการให้การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติจึงมีบทบาทในการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากภาคทฤษฎีเพื่อให้การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตได้อย่างเหมาะสมต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ พิติณซ์ ราชภัคดี⁽⁷⁾ ที่พบว่านักศึกษามีความต้องการรายด้านขณะขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยวิกฤตสูงสุด 5 อันดับแรก คือ การดูแลและใช้เครื่องช่วยหายใจ ความยิ้มแย้มแจ่มใส การอ่านและแปลผล EKG เบื้องต้น การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูงและความยุติธรรม ตามลำดับ

การฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤต ถือเป็นประสบการณ์ชีวิตที่สำคัญของนักศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ วิฐิพร ปฐมจารุวัฒน์ และคณะ⁽⁸⁾ ที่พบว่าการศึกษาปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตและฉุกเฉินเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ ดังนั้นการช่วยเหลือให้นักศึกษาสามารถผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตได้อย่างราบรื่น อาจารย์ต้องมีความเข้าใจในประสบการณ์เหล่านั้น การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาจะช่วยให้เข้าใจความหมายและความต้องการของนักศึกษาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น คณะผู้วิจัยมีบทบาทเป็นอาจารย์พยาบาลผู้สอนภาคปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 ฝึกปฏิบัติที่หอผู้ป่วยวิกฤต ดังนั้น องค์ความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ขณะฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยวิกฤตของนักศึกษาพยาบาล จะช่วยให้เข้าใจมุมมองและประสบการณ์ของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติการพยาบาลอย่างแบบลุ่มลึกยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสำคัญจำเป็นต่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 และเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต

คำถามการวิจัย

ประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการศึกษาตามแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาของ Husserl (Husserl Phenomenology) ซึ่งเป็นการศึกษาบนพื้นฐานว่า ประสบการณ์เป็นความหมายที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล อาศัยการหยั่งรู้ความหมายจากข้อมูล โดยแยกความคิด หรือประสบการณ์ของผู้วิจัยจนกว่าจะเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง⁽⁹⁾ การค้นหาความจริงที่ปรากฏอยู่โดยไม่มีกรคิดล่วงหน้า และมีการตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป เพื่อให้ได้ความหมายของสิ่งที่ต้องการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้นความเข้าใจแนวคิดของความเป็นบุคคลจึงมีความสำคัญเพราะจะนำไปสู่แนวคิดการเลือกใช้ปรัชญานี้ในการวิจัย

วิธีการศึกษา

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

ผู้ให้ข้อมูล คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 16 ราย คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติที่กำหนด ดังนี้

- 1) ผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2
- 2) ยินดีเข้าร่วมการวิจัยและถ่ายทอดประสบการณ์แก่คณะผู้วิจัยรวมทั้งยินดีให้บันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) ผู้วิจัย เป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ วิเคราะห์และจับประเด็น มีการเตรียมความพร้อม โดยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความลุ่มลึกและไวต่อประเด็นที่ศึกษา และฝึกปฏิบัติด้านเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้เตรียมกำหนดแนวคำถามการสัมภาษณ์เจาะลึกพัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัย และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อคำถาม และแก้ไขปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นผู้วิจัยร่วมกันพิจารณาแนวทางการตั้งคำถามร่วมกัน เพื่อให้การสัมภาษณ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และนำไปทดลองใช้ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลหอผู้ป่วยวิกฤต และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการฝึกปฏิบัติงาน ตัวอย่างคำถาม เช่น ท่านมีความรู้สึกอย่างไรในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ท่านได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ในขณะที่ให้การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตเกิดปัญหาใดขึ้นบ้าง ท่านจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นขณะให้การพยาบาลอย่างไร เป็นต้น

3) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม เบอร์โทรศัพท์ ในการติดต่อ

4) อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึกภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565 โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยเข้าพบผู้ให้ข้อมูลและให้รายละเอียดในการทำวิจัยแก่ผู้ให้ข้อมูลทราบ หากยินดีเข้าร่วมวิจัยจึงให้เซ็นเอกสารยินยอมในการเข้าร่วมวิจัย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันเวลาที่กำหนด ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) เป็นรายบุคคลพร้อมบันทึกเทปสัมภาษณ์แต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน 45-60 นาที และบันทึกภาคสนามแบบย่อในข้อมูลและประเด็นที่สำคัญที่รวบรวมและสังเกตได้ ติดตามสัมภาษณ์ต่อเนื่องเป็นระยะๆ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคนละ 2 ครั้งจนข้อมูลมีความอิ่มตัว (Saturation of data) โดยประเมินจากประเด็นที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อมูลเดิมและไม่ได้รับข้อมูลใหม่เพิ่มเติมในประเด็นเหล่านั้นจึงยุติการเก็บข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองตามแนวทางการพิทักษ์สิทธิ์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม เอกสารรับรองโครงการวิจัย เลขที่ IRB SNC 06/ 2565 ให้ไว้ ณ วันที่ 29 เมษายน 2565 วันสิ้นสุดการอนุมัติ วันที่ 29 เมษายน 2566 เมื่อผ่านการพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยเข้าไปสร้างสัมพันธภาพ แนะนำตัว อธิบายถึงวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ และให้ผู้ให้ข้อมูลลงนามในเอกสารยินยอมก่อนสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสามารถยุติการให้สัมภาษณ์ได้ การสัมภาษณ์ในห้องประชุมที่มีความเป็นส่วนตัว และสะดวกต่อผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ การบันทึกข้อมูลใช้การกำหนดรหัสเพื่อรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล และนำเสนอในภาพรวม ไม่เปิดเผยชื่อ และนามสกุลจริง ทำลายเอกสารที่เป็นการบันทึกระหว่างการเก็บข้อมูล หลังจากการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์แล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยถอดเทป โดยนำข้อมูลจากเทปบันทึกการสัมภาษณ์คำต่อคำ (Verbatim) มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการฟังเสียงบันทึกซ้ำ และนำไปตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูล ถ้าพบประเด็นที่สงสัยผู้วิจัยจะซักถามเพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจตรงกัน จนกระทั่งข้อมูลเกิดความอิ่มตัว จากนั้นอ่านบททวนและค้นหาประเด็นหลัก (themes) จากคำพูดที่ผู้ให้ข้อมูลบอกกล่าว แล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ของข้อมูลตามลักษณะที่ปรากฏ เพื่อกำหนดหาความหมายตามประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล แล้วนำมาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ตีความหมายแล้วทั้งหมดในเชิงบรรยายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ จัดข้อมูลที่ได้เป็นประเด็นที่สำคัญ และสรุปเป็นประเด็นประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ที่เป็นคำตอบของผู้วิจัย

ผลการศึกษา

จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 16 คน เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 เพศหญิง จำนวน 12 คน เพศชายจำนวน 4 คน มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.85-3.72

ประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตจากการให้ข้อมูลของนักศึกษาพยาบาลได้ให้ข้อมูลและเล่าประสบการณ์ของตน โดยผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) สมรรถนะของพยาบาลหอผู้ป่วยวิกฤต และ 2) ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการฝึกปฏิบัติงาน

1. สมรรถนะของพยาบาลหอผู้ป่วยวิกฤตนักศึกษาพยาบาล บรรยายมุมมองและประสบการณ์ของตนที่พยาบาลผู้ให้การดูแลผู้ป่วยวิกฤตต้องมีสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ สมรรถนะด้านการประเมินผู้ป่วย สมรรถนะการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีในการดูแลผู้ป่วย และสมรรถนะการดูแลผู้ป่วยและครอบครัวแบบองค์รวม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) สมรรถนะด้านการประเมินผู้ป่วย นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินผู้ป่วยวิกฤต การประเมินปัญหาทางการพยาบาลที่ผู้ป่วยต้องได้รับการดูแล โดยเริ่มตั้งแต่การสภาพร่างกายทั่วไปของผู้ป่วย ประเมินสัญญาณชีพ ประเมินระดับความรู้สึกตัว รวมถึงประเมินการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย ดังคำพูดที่ว่า

“มาวันแรกหนูไม่รู้ว่าจะทำอะไรเลยคะ คนไข้มีอุปกรณ์เต็มตัวไปหมด ไม่รู้ว่าจะทำอะไรดี ยืนงงไปหมด แต่หลังจากฝึกงาน เริ่มตั้งแต่ Pre-conference อาจารย์และพี่ก็จะถามว่า คนไข้เป็นไงบ้าง มีปัญหาอะไร ยาอะไรที่คนไข้ได้รับบ้าง คนไข้รู้สึกตัวดีมั๊ย แล้วอาจารย์ก็แนะนำว่าเราควรดูอะไรบ้างในตัวคนไข้ที่พยาบาลก็สอนว่าต้องประเมินยังไง พาไปดูคนไข้ตอนเดิน Round หลังรับเวร” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 13)

“ที่จะบอกเสมอครับว่าไปถึงตอนเช้าเราก็ต้องดูว่า ผู้ป่วยมีระดับความรู้สึกตัวระดับไหน Pupil ขนาดเท่าไร On ventilator setting อะไร และต้องฟังปอดคนไข้ ดู EKG ว่าเป็นอย่างไร ต้องดูว่าคนไข้มีแผลตรงไหนรีเปลา IV ที่ได้เป็นชนิดไหนมีอะไรบ้างครับ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7)

“หนูประทับใจที่พยาบาลที่ดูแลคนไข้เพียง 1 มากคะ คือพี่ดูแลคนไข้อย่างใกล้ชิด พี่คุยกับหนูว่าคนไข้ซึมลงมัยวันนี้ ไปดู EKG คนไข้ขี้น่าเป็นยังไง แล้วก็เห็นว่าพี่ EKG ผิดปกติ พี่เลยบอกว่าคุณน่าจะจะมี Electrolyte imbalance นะ แล้วพี่ก็รายงานแพทย์ พี่มีวิธีการสื่อสารกับแพทย์ที่ชัดเจนมากคะ แล้วแพทย์ก็ยอมรับความคิดเห็นของพี่พยาบาล แพทย์ให้ตรวจ lab electrolyte ปรากฏว่าผิดปกติจริงๆ หนูรู้สึกภูมิใจในวิชาชีพพยาบาลมากเลยคะ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“หนูว่าการที่จะเป็นพยาบาล ICU ได้เนี่ย ต้องเก่งมากเลยนะคะ ต้องมีการประเมินคนไข้ได้อย่างรวดเร็ว หนูเห็นเคสคนไข้โรคหัวใจที่อยู๋ในวอร์ดคะ ที่แรกคนไข้ก็พูดคุยกปกติ แต่หลังจากที่คนไข้กินข้าวเสร็จ อยู่ๆ คนไข้ก็หายใจหอบ พี่พยาบาลก็ประเมินได้อย่างรวดเร็วเลยคะ พี่รีบไปดู EKG คนไข้ ให้ออกซิเจน และรายงานแพทย์อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์ช่วยเหลือแพทย์ในการใส่ท่อช่วยหายใจ และสามารถช่วยเหลือคนไข้

ได้อย่างปลอดภัย หน่ว่ามันสำคัญมากเลยนะค่ะ ถ้าเราไม่มีความรู้ ไม่สังเกตคนไข้ อาจจะทำให้เกิดอันตราย และส่งผลต่อคนไข้มากเลยคะ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

2) สมรรถนะการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีในการดูแลผู้ป่วย การใช้อุปกรณ์ในหอผู้ป่วย โดยนักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในหอผู้ป่วย เช่น การใช้เครื่องช่วยหายใจ การใช้เครื่องติดตามการทำงานของหัวใจและสัญญาณชีพอัตโนมัติ การใช้เครื่องควบคุมการให้สารละลาย เป็นต้น ดังคำพูดที่ว่า

“ผมรู้สึกกังวลและกลัวมากครับในการฝึกปฏิบัติงานที่ ICU ผมกลัวทำให้คนไข้เสียชีวิตเพราะได้คุยกับรุ่นพี่ พี่บอกมีแต่คนไข้หนักๆ คนไข้พูดไม่ได้ อุปกรณ์ที่ ICU ก็ไม่รู้จะมีอะไรบ้าง แต่พอได้เข้ามาฝึกงานที่นี่จริงๆ มันก็เป็นแบบที่คิดครับ อุปกรณ์เยอะแยะไปหมด แต่ก็ไม่ได้หนักกลัวอย่างที่คิดครับ ถึงแม้ว่าอุปกรณ์จะเยอะแต่เราได้ดูแลคนไข้ทุกวัน พี่ๆ พยาบาลและอาจารย์คอยสอนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ทำให้ผมสามารถที่จะใช้อุปกรณ์เหล่านี้ได้ดีมากขึ้น บางครั้งอาจจะเข้าไปบ้างแต่ก็ดีครับ รู้สึกว่าตัวเองทำได้ดีมาก” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“การใช้เครื่องช่วยหายใจนี้เป็นสิ่งสำคัญและยากมากเลยนะค่ะ เราต้องดูแลตั้งแต่การต่อเครื่องช่วยหายใจอย่างถูกต้อง มีการทดสอบเครื่องก่อนใช้ และจะต้องรู้การตั้งค่าเครื่องใน Mode ต่างๆ อันนี้พี่ๆ จะต้องให้ดูด้วยคะ ในขณะที่ดูแลคนไข้ที่ใช้เครื่องช่วยหายใจเราก็จะต้องประเมินทุกๆ อย่างเลยคะ ตั้งแต่ท่อช่วยหายใจไปถึงเครื่อง การวัด Cuff-pressure อันนี้เราก็ต้องมีเครื่องวัดเพื่อให้ได้ค่าที่ถูกต้องเหมาะสม โดยวันทุกครั้งที่มารับเวรคะ ตอนพ่นยาที่สำคัญเลยคะ อาจารย์จะย้ำเสมอว่าถ้าทำไม่ถูกต้อง ต่อผิดทางคนไข้ก็จะไม่ได้ยานั้น คือตอนเรียนหนักก็มองภาพไม่ออกแต่พอได้ฝึกงานแล้วรู้สึกว่าการเห็นภาพชัดเจนขึ้นคะ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10)

3) สมรรถนะการดูแลผู้ป่วยและครอบครัวแบบองค์รวม นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยที่ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ จากการที่ได้ดูแลผู้ป่วยกรณีศึกษาในสถานการณ์จริง ร่วมกับพยาบาลในหอผู้ป่วยที่เป็นต้นแบบในการดูแล ดังคำพูดที่ว่า

“ผู้ป่วยที่อยู่ใน ICU นี้เราต้องดูแลทุกอย่างเลยนะค่ะ เพราะคนไข้ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เลย ตั้งแต่ อาบน้ำแปรงฟัน การให้อาหารให้ยา บางคนไม่รู้สึกตัว แต่พี่ๆ และอาจารย์จะเน้นย้ำเสมอคะ ว่าจะทำอะไรให้แจ้งผู้ป่วยก่อน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12)

“การดูแลผู้ป่วยไม่ใช่แค่การดูแลผู้ป่วยอย่างเดียวเลยนะค่ะ ต้องดูแลญาติคนไข้ด้วย หนูเจอคนไข้รายหนึ่งแพทย์ให้ไปดูแลรักษาอาการต่อที่บ้าน แต่บ้านของผู้ป่วยไม่มีความพร้อมที่จะดูแล พี่ๆ พยาบาลก็มีการเชิญญาติมาสอบถาม ประเมินความพร้อม และสอบถามถึงปัญหาต่างๆ รวมถึงหาแนวทางในการแก้ไข แล้วพี่ๆ ประสานความช่วยเหลือหน่วยงานต่างๆ และส่งต่อพยาบาลเยี่ยมบ้านด้วยคะ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

2. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ การปรับตัว สภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย การปฏิบัติงานล่าช้า ความไม่มั่นใจในการปฏิบัติงาน และการทำหัตถการต่างๆ ในหอผู้ป่วยวิกฤต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

“วอร์ด ICU เป็นวอร์ดที่หนูมีความรู้สึกกลัวค่ะ เพราะเข้าไปจะเจอบรรยากาศแบบปิด มองไม่ค่อยเห็นสิ่งแวดล้อมด้านนอก เครื่องมือและอุปกรณ์ค่อนข้างเยอะ มันจะต่างจากช่วงที่เราฝึกที่วอร์ดอื่นๆ เยอะเลย ค่ะ การจัดเก็บอุปกรณ์และชื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ยังไม่ค่อยคุ้นเคย หนูคิดว่าเราต้องปรับตัวเยอะมากค่ะ อาจจะ เป็นเพราะวอร์ดนี้มีความซับซ้อนมากค่ะ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11)

“ปัญหาของหนูที่ฝึกงานที่นี่คือ ทำงานไม่ค่อยทันค่ะ เนื่องจากคนไข้บางคนมีอาการเปลี่ยนแปลง รวดเร็ว ประเมินคนไข้ยังไม่ค่อยได้ค่ะ คุณหมอสั่งยาหลายตัว บางครั้งคำนวณยาช้าๆ และพอเราเริ่มฝึกงานได้ ดีและรวดเร็วมากขึ้น ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนที่ฝึก ถึงแม้จะเป็น ICU เหมือนกันแต่ก็มีสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน อุปกรณ์ก็ทำไม่พอเจอค่ะ และโรคที่พบก็เป็นโรคที่แตกต่างกัน จึงอาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นบ้างค่ะ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8)

“ช่วงที่ฝึกปฏิบัติงานหนูมีปัญหาเรื่องความรู้ค่ะ จำเนื้อหาที่เรียนไม่ค่อยได้ หนูพยายามเตรียมหาชีทที่ เคยเรียนมาดูก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน แต่ยังไม่ค่อยได้ค่ะ เพราะวิชานี้เรียนตั้งแต่ปี 2 ลืมๆ ไปบ้างค่ะ แต่พอพี่ๆ และอาจารย์ถามแล้วไปอ่านเพิ่มเติมก็ทำให้หนูได้เข้าใจเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6)

“ปัญหาเกี่ยวกับการทำหัตถการในวอร์ดครับ มีการทำหัตถการบางอย่างที่ไม่เคยเจอ เช่น มีคนไข้ ในวอร์ดที่มีภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ คุณหมอมาตรวจและทำหัตถการโดยการใส่เครื่องกระตุ้นหัวใจหนูไม่รู้ว่าจะ ต้องทำอะไรบ้าง และต้องเตรียมอุปกรณ์อะไร ที่แรกก็รู้สึกเครียดมาก แต่พี่พยาบาลก็คอยบอกครับว่า ให้ไปเตรียมอะไรบ้าง อุปกรณ์อยู่ตรงไหน ตอนทำหัตถการก็ได้ยืนดูและช่วยหยิบอุปกรณ์บางอย่างให้พี่ครับ คุณหมอก็สอนดีคอนแนะนำว่าเราต้องดูและอะไรบ้าง ดูเครื่องตรงไหน มีอะไรที่ต้องรายงาน ผมรู้สึกตื่นเต้นมาก ครับตอนที่ยืนดู” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9)

“การดูแลคนไข้หลังผ่าตัดกะโหลกศีรษะมีการดูแลที่เฉพาะมากครับ เช่น การปรับระดับหัวเตียงคนไข้ อาจารย์ถามตอน pre-conference ผมแบบตอบอะไรไม่ค่อยถูก แล้วพี่ก็ให้คำถามผมเยอะแยะมากมาย ผมต้องกลับไปอ่านหนังสือเพิ่มเติมและเตรียมมาตอบคำถาม และเตรียมมาดูแลเคสของตัวเอง ถึงเข้าใจเหตุผล และความสำคัญในการดูแลผู้ป่วยมากขึ้น อันนี้ทำให้รู้เลยว่าเราต้องขยันมากๆ เพราะคนไข้แต่ละคน โรคแต่ละโรคมีความซับซ้อนและมีความแตกต่างกันมาก” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพ นักศึกษามีการสะท้อนประสบการณ์ที่ได้รับ จากการฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤตแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะของพยาบาลหอผู้ป่วยวิกฤต และ 2) ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการฝึกปฏิบัติงาน

ด้านสมรรถนะของพยาบาลหอผู้ป่วยวิกฤต

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพผู้ป่วยวิกฤต การใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในหอผู้ป่วยวิกฤต การปฏิบัติการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม เข้าใจถึงลักษณะของผู้ป่วยวิกฤตแต่ละรายที่มีความเฉพาะ สอดคล้องกับการศึกษาของ ภรณ์ สวัสดิ์-ชูโตและคณะ⁽¹⁰⁾ ที่พบว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์การฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ทำให้เกิดความมั่นใจในทักษะของตนเองที่มากขึ้นหลังจากการลงมือปฏิบัติ อีกทั้งนักศึกษายังได้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลให้การดูแลผู้ป่วยตั้งแต่แรกรับจนถึงระยะสุดท้ายของชีวิตส่งผลให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลมาก⁽¹¹⁾ ซึ่งนอกเหนือจากการดูแลผู้ป่วยแล้วยังต้องให้ความสำคัญกับญาติและครอบครัวผู้ป่วยด้วย โดยการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เหล่านี้ผ่านประสบการณ์ของตนเองจากการสังเกตพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤต สอดคล้องกับการศึกษาของ จิตติพร ปฐมจารุวัฒน์ และคณะ⁽⁶⁾ ที่พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในบทบาทของพยาบาล เข้าใจถึงความต้องการของผู้ป่วยและครอบครัว เข้าใจสัจธรรมของชีวิตและการตายอย่างสมศักดิ์ศรี หลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตและฉุกเฉิน นักศึกษาได้เรียนรู้บทบาทและสมรรถนะพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤต เช่น พยาบาลมีความสามารถในการตัดสินใจการให้ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง มีความสามารถในการช่วยแพทย์เตรียมอุปกรณ์และช่วยทำหัตถการต่างๆ สามารถจัดลำดับการช่วยเหลือผู้ป่วยตามความเร่งด่วน มีพฤติกรรมบริการที่ดี มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติการพยาบาล มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ป่วยและญาติ โดยสมรรถนะพยาบาลมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในการให้การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต อธิบายได้ว่าการที่นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต จะส่งเสริมให้นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติงานและสามารถนำไปใช้ในการวางแผนด้านการเรียนและการฝึกปฏิบัติงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการฝึกปฏิบัติงาน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัญหาอุปสรรคจากการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤต โดยนักศึกษาไม่เคยขึ้นฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยวิกฤตมาก่อน ส่งผลให้นักศึกษาต้องมีการปรับตัวและสภาพแวดล้อมใหม่ ส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลในการปฏิบัติการพยาบาลสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนพน บรรดาศักดิ์ และคณะ⁽¹²⁾ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวลด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านการรับรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์/เครื่องมือบนหอผู้ป่วยหนัก และด้านอาจารย์นิเทศหรือพยาบาลพี่เลี้ยงสามารถทำนายความวิตกกังวลขณะฝึกปฏิบัติงานหอผู้ป่วยหนักของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ร้อยละ 94 และพบว่านักศึกษามีความกลัวการฝึกปฏิบัติงาน ไม่คุ้นเคยกับเครื่องมือในหอผู้ป่วย ขาดความรู้และกลัวการ Conference กับอาจารย์ อีกทั้งในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 ฝึกปฏิบัติงานในชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 1 ซึ่งนักศึกษาได้เรียนเนื้อหาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 ในชั้นปีที่ 2 ซึ่งเว้นระยะเวลาจากการเรียนภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติค่อนข้างนาน จึงทำให้สัมนเนื้อหาบางอย่างทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการฝึกปฏิบัติงาน จึงควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติงานอีกครั้ง เพื่อลดความวิตกกังวลและ

เพิ่มความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติงาน⁽¹³⁾ และยังพบปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา คือ นักศึกษา ลืมเนื้อหาที่เรียนในภาคทฤษฎี และรู้สึกว่าเรียนในภาคทฤษฎีมีเนื้อหาค่อนข้างมาก แต่เมื่อมาฝึกปฏิบัติงาน ไม่สามารถนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วยได้ครอบคลุม เกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติงาน อีกทั้งในหอผู้ป่วยวิกฤตมีคนไข้ที่มีอาการหนักเจ็บป่วยด้วยโรคที่ข้างซับซ้อน ยาที่ผู้ป่วยได้รับมีหลายชนิด อุปกรณ์ทางการแพทย์ในการดูแลผู้ป่วยมีหลายชนิด มีความแตกต่างจากที่เรียนในภาคทฤษฎี ทำให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติการพยาบาล เกิดการปฏิบัติการพยาบาลล่าช้า⁽¹⁴⁾ อธิบายได้ว่า นักศึกษาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤต จะต้องมีความรู้และความมั่นใจ รวมถึงทักษะต่างๆ ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติงาน รวมถึงจะต้องสามารถเชื่อมโยงและวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผู้ป่วยสู่การปฏิบัติได้ นักศึกษาจึงจะสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจารย์พยาบาลและอาจารย์พี่เลี้ยงมีส่วนช่วยเหลือในการจัดการปัญหาอุปสรรคเหล่านี้ และยังช่วยลดความเครียดที่อาจจะเกิดขึ้นขณะฝึกปฏิบัติงานได้⁽¹³⁾ โดยอาจารย์คอยให้คำแนะนำและบอกแนวทางในการให้การพยาบาลผู้ป่วยแต่ละราย⁽⁸⁾ สอดคล้องกับการศึกษาของ ภักทิยา จันทเวช⁽¹⁴⁾ ที่พบว่า การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาทบทวนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน มีความสำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษามีความเครียดน้อยและมีความมั่นใจในการปฏิบัติทักษะต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย มีการวางแผนการเรียนอย่างเป็นระบบ สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อร่วมงาน อาจารย์นิเทศและบุคลากรในทีมสุขภาพได้ และจากประสบการณ์ต่างๆ ที่นักศึกษาได้สะท้อนประสบการณ์ที่เกิดขึ้นหลังฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤต ทำให้ทราบถึงการเชื่อมโยงความรู้ในภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติการพยาบาล⁽¹⁵⁾ ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจเมื่อปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังได้รับประสบการณ์เชิงบวก โดยสามารถดูแลผู้ป่วยได้ครอบคลุมและมีอาการดีขึ้น การได้รับคำชื่นชม ส่งผลให้นักศึกษาจัดการกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และเกิดความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติงานมีแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤต และควรมีการสนับสนุนให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในหอผู้ป่วยวิกฤต ก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน
2. ด้านการทำวิจัย อาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในประเด็นอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ผลการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

1. สุจิตรา ล้อมอำนวยลาภ, ขวนพิศ ทำนอง. การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะเจ็บป่วยวิกฤต. พิมพ์ครั้งที่ 8. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานา; 2557.

2. สิริอร ช้อยุ่น, วัจนา สุนคนธวัฒน์, เบญจวรรณ กิจควรดี, จุฑารัตน์ ลมอ่อน, ภาสินี โทอินทร์. สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยวิกฤตที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต. วารสารเชียงใหม่เวชสาร. 2563;12(2):88-102.
3. วิจิตรา กุสุมภ์, สุนันทา ครองยุทธ. ผลกระทบด้านจิตใจในผู้ป่วยวิกฤต: กลยุทธ์ในการจัดการ. วารสารพยาบาล. 2563;69(3):53-61.
4. จารุวรรณ บุญรัตน์, สุพัตรา อุปนิสากร. การดูแลด้านจิตวิญญาณในผู้ป่วยวิกฤตและครอบครัวในไอซียู: ประสบการณ์ทางการพยาบาล. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์. 2555;4(1):1-13.
5. สถาบันพระบรมราชชนก. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560). มหาสารคาม: วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม; 2560.
6. มาลีวัล เลิศสาครศิริ, วิลาวัลย์ เพ็งพานิช. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ.2563;6(2):16-27.
7. ปิติณัช ราชภักดี. ความต้องการของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยวิกฤต. 2560. [สืบค้นเมื่อ 2565 พ.ศ. 20]. สืบค้นจาก:
https://mis.ratchathani.ac.th/file_re/bjxldbWed103346.pdf
8. รุติพร ปฐมจารุวัฒน์, ธัญญรัตน์ บุญไทย. ประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตและฉุกเฉิน. วารสารสภาการพยาบาล.2561;33(4):75-92.
9. Koch T. Interpretive approaches in nursing research: the influence of Husserl and Heidegger. J Adv Nurs. 1995 May;21(5):827-36. doi: 10.1046/j.1365-2648.1995.21050827.x.
10. ภรณ์ สวัสดิ์-ชูโต, อาภา หวังสุขไพศาล. ประสบการณ์เปลี่ยนผ่านของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานครั้งแรกในหอผู้ป่วย. วารสารคณะพยาบาลมหาวิทยาลัยบูรพา.2562;27(3):32-42.
11. Tiwaken SU, Caranto LC, David JT. The Real World: Lived Experiences of Student Nurses during Clinical Practice. International Journal of Nursing Science. 2015;5(2):66-75.
12. ธนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ชาวเวียง, นฤมล จันทระเกษม, สมหวัง โรจนะ, กนกพร เทียนคำศรี. ปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลระหว่างฝึกปฏิบัติงานหอผู้ป่วยหนัก. วารสารศูนย์การศึกษาศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า.2560;34(1):6-16.
13. Hutchinson TL, Janiszewski Goodin H. Nursing student anxiety as a context for teaching/learning. J Holist Nurs. 2013 Mar;31(1):19-24. doi: 10.1177/0898010112462067.
14. ภัททิยา จันทเวช. การเตรียมความพร้อมนักศึกษาพยาบาลเพื่อลดความเครียดในการฝึกปฏิบัติงานห้องคลอด. วารสารเกื้อการุณย์.2561;25(1):184-91.
15. Yang J. Korean nursing students experience of their first clinical practice. Journal of Nursing Education and Practice.2013;3(3):128-38.